

Ommetje landgoed Seldensate, Middelrode (1,7 km)

© IVN 's-Hertogenbosch, update mei 2021 - Sjan Janssen, Alice Olde Klieverik.

Het landgoed is vrij toegankelijk voor wandelaars, honden moeten aan de lijn. Fietsen is niet toegestaan. Alle paden zijn onverhard.

Start: hoek Assendelftseweg – Laan van Seldensate in Middelrode (postcode 5258 Berlicum).

1. Bij de toegangspoort van het landgoed loopt u over de oprijlaan naar het poortgebouw met duiventoren van het voormalige kasteel Seldensate. Loop onder de boog van het poortgebouw door naar de binnenplaats en steekt de open plek schuin naar links over. Achter de picknicktafel neemt u het wandelpad tussen de oude kastanjes door, het water is aan uw rechterhand. Volg het pad tot aan de houten brug.

Rechts liggen de gerestaureerde fundamenten van het kasteeltje, omgeven door een gracht. De geschiedenis van het landgoed gaat terug tot in de 14e eeuw. Het laatste kasteeltje dat hier heeft gestaan werd opgetrokken rond 1900. Vanaf 1920 werd het niet meer bewoond en daarna is het in verval geraakt en afgebroken.

Het parkbos om u heen is aangelegd in de Engelse landschapsstijl. Enkele zeer oude bomen getuigen nog van een rijk verleden. U vindt hier o.a. de tamme kastanje, paardenkastanje (of wilde kastanje), esdoorn, beuk, inlandse eik (zomereik), Amerikaanse eik, berk en linde. Tussen de bomen is vaak het eentonige 'oe-oe' van de holenduif te horen en ook vinken laten zich niet onbetuigd (hun liedje is goed te herkennen aan de laatste opgaande noot, net als bij 'hiep-hiep-hiep-hoerááá ↑!').

Doordat het landgoed lange tijd niet is onderhouden, verkeren het park en de meeste oude bomen in een minder florissante staat. De gemeente Sint-Michiëlsgestel wil het landgoed door herstelwerkzaamheden terugbrengen in de situatie zoals die rond 1900 was. De Stichting Landschapsbeheer Aa-dal heeft in samenspraak met de Gemeente het landgoed in beheer genomen.

Na enkele oude beuken staat links nog een fraaie Ginkgo, ofwel Japanse notenboom. Het zijn vier smalle, zeer hoge stammen bij elkaar. De Ginkgo kwam reeds in de oertijd voor. Men dacht dat deze uitgestorven was, totdat in oude Chinese tempel- en paleistuinen er enkele werden teruggevonden.

Als u geluk heeft kunt u de felblauw gekleurde ijsvogel laag over de gracht zien scheren, op zoek naar voedsel.

2. Steek via de houten brug het water over en volg het pad dat eerst naar links en dan naar rechts buigt (om het veld heen waar vroeger de moestuin lag). Aan het eind slaat u bij de T-splitsing linksaf. Direct bij de volgende T-splitsing (vóór een boomgaard met jonge fruitbomen) gaat u rechtsaf en volgt u het pad met een bocht naar links dwars door de boomgaard. Sla vervolgens rechtsaf op een lang recht pad omzoomd met zomereiken.

Dit pad is een van de laatst overgebleven voetpaden vanuit de Meijerij naar 's-Hertogenbosch. Zo kon men in vroeger tijden vanuit de omgeving van Veghel naar de Brabantse hoofdstad lopen. Eeuwenlang is het pad als zodanig op kaarten aangegeven. Vlakbij, links van u, raast nu het gemotoriseerde verkeer over de N279.

Naar rechts kijkend ziet u een restant van de oude hoogstamboomgaard, omringd door hagen van beuk, meidoorn en sleedoorn. In het struikgewas vinden veel kleinere zangvogels een nestplaatsje, zoals zwartkop, fitis, braamsluiper, heggenmus en tuinfluiter. Langs het pad staat veel opschot van braam, sporkehout (of vuilboom), krentenboom, lijsterbes, els, wilg en hulst. In en bij de sloten kan o.a. hoornblad, gele lis, bitterzoet en verschillende varens worden aangetroffen, alsook wederik en kattenstaart. Als gevolg van noodzakelijke werkzaamheden aan de sloten en grachten kan het echter gebeuren dat er planten verdwijnen.

3. Bij het bankje vervolgt u het pad met een bijna haakse bocht naar rechts.

Links ligt een gedeelte van de Aa, welke door de normalisering in 1935 van de hoofdstroom werd afgesloten. Het meest linkse gedeelte heet Krommewiel en heeft altijd de noordgrens van het landgoed gevormd.

Waterpartijen, oevers en draslanden bezitten een zeer gevarieerde plantengroei, zoals waterlelie, grote egelskop, engelwortel, moerasandoorn, watermunt, pijptorkruid, waterzuring, berenklaauw en wilde Bertram. Waterhoentje, reiger, wilde eend en dodaars komen er graag. Ofschoon het water erg onder druk staat van agrarische vervuiling is het nog rijk aan insecten en vissoorten.

Vooral naar de beekkant toe zijn veel struiken en bomen overwoekerd door de ranken van hop en kamperfoelie en ook klimop zoekt een steuntje om hogerop te komen. Langs het pad staat ook wilde framboos en wilde kers.

4. Het pad maakt weer een bocht naar rechts (negeer daarbij het pad naar links.) U loopt over een smalle ophoging tussen beekdal en weiland tot aan de hoek van het weiland. Daar neemt u het eerste pad naar rechts en loopt dit helemaal uit.

Langs het pad tussen beekdal en weiland staan struiken van meidoorn en hazelaar. Je vindt er ook hondsdrif, hennepnetel, stinkende gouwe en dagkoekoeksbloem. Enorme populieren hebben zwaar te lijden van hun ouderdom en kunnen menige storm nauwelijks aan. Voor de veiligheid van de wandelaar is de Gemeente soms genoodzaakt bomen te verwijderen. Vanaf zo'n hoge zit in de boom bespiedt de torenvalk de omgeving. In de winter zwemmen in de beek de wintertaling en kuifeend en zij komen met de spreeuw, kauw, koperwiek en kramsvogel voedsel zoeken op het weiland. Dit weiland, rechts van u, is in gebruik gegeven aan een veehouder, die verplicht is het grasland slechts met mate te bemesten, om zo tussen het gras meer wilde planten terug te krijgen. In het midden van het weiland ligt een heringerichte drinkpoel, omgeven door een struweel waarin o.a. kornoelje, kardinaalsmuts en Gelderse roos voorkomen.

Op het pad rechtsaf, na het weiland, groeien in de herfst volop paddenstoelen en 's winters willen mossen er graag gezien worden. Paddenstoelen en mossen zijn zelfs voor een kenner moeilijk op naam te brengen. Hun levenswijze (sporenplanten) is omgeven door geheimzinnigheid en deze twee soorten "lagere planten" tonen hun bloei als de andere, hogere plantensoorten (zaadplanten) al aan de rustperiode begonnen zijn. In dit deel van Seldensate zijn de grote bonte specht en de boomkruiper regelmatig te horen. Zij houden van oud timmer- en peutergeboomte. Ook groepjes kauw, kraai en ekster zitten vaak in de bomenrij te rusten.

5. Aan het eind van het pad gaat u vóór de boomgaard met jonge fruitbomen linksaf. Sla op de kruising linksaf het parkbos in, tot aan de zeer steile heuvel tussen de bomen recht voor u. Vóór deze heuvel gaat u rechtsaf.

Binnenin de heuvel ligt een van de laatste ijskelders in Nederland, rond 1900 gebouwd op de plaats waar een boerenhoeve gestaan heeft. In de winter zaagde het huispersoneel van de kasteelbewoners grote blokken ijs uit de grachten, die werden opgeslagen in deze natuurlijke koelkast. Vanwege de constante lage temperatuur in de ijskelder konden ijsblokken tot ver in de zomer goed bewaard blijven. Vandaag de dag kan deze kelder niet meer worden betreden en is nu een rustplaats voor vleermuizen. Opvallend in de nabijheid van de ijskelder is de aanwezigheid van pollen Chinees riet. Tussen de takken laat de ransuil zich wel eens zien, maar de kerkuil en bosuil laten zich niet meer waarnemen. Voor de kerkuil was in de toren van het poortgebouw een kunstnest geplaatst, maar dit is onbewoond gebleven. In het voorjaar klinkt hier alom de opvallende roep van de boomklever en zelfs de wiewaal en de koekoek doen van zich spreken. Uiteraard zijn de oude bomen een lustoord voor de vele peutergrage mezen. Vooral in de koude tijd van het jaar zwerven ook staartmezen en sijsjes door de elzen en berken.

Wilt u even de heuvel op, maar gaat dat niet omdat die te steil is? Dan kunt u het misschien nog proberen nadat u vóór de heuvel rechtsaf gegaan bent, via het eerste paadje links; dat is veel minder steil. Keer bovenaan om en daal via hetzelfde paadje de heuvel weer af. Terug op het hoofdpad gaat u nu linksaf. Rechts staat een oude tamme kastanje en links een bankje aan de gracht.

6. Vervolg het pad met een bocht naar links en wandel over een houten bruggetje. Bij de kruising met de oprijlaan loopt u rechtdoor en voor het houten hek met de bocht mee naar links.

In dit gedeelte van het landgoed is goed te zien hoe verschillend de boomaanplant kan uitgroeien. Het beukenbosje rechts (voor de oprijlaan) is kenmerkend open en bloot, de stammen glad en de bodem kaal. Daarentegen heeft het eikenbosje aan de overkant van de oprijlaan een dichte struiklaag met op de bodem vooral klimop. De stammen zijn diep gegroefd en er is een dikke strooisellaag. Hierin komen vele soorten opruimers voor, van slakken, pissebedden, kevers, wormen, duizendpoten, muizen en paddenstoelen tot en met de minder zichtbare schimmels, bacteriën, friemelpoters en sluipkruipers. Deze onmisbare afvalopruimers en afbrekers van de natuur zijn weer het lievelingskostje van muizen, egels, wezels en talloze vogels. En die op hun beurt ... Tussen de struiken van vlier, esdoorn en krentenboom treffen we ook wilde kers, aalbes, aardbei

en framboos aan. De bosplaaggeest Amerikaanse vogelkers wordt elk jaar verwijderd om te voorkomen dat deze sterk woekerende exoot de inheemse planten verdringt. Amerikaanse vogelkers wordt om die reden ook wel bospest genoemd.

Achter het houten hek ligt het fietspad (Gewadsepad) en links de brug over de Aa, net buiten het landgoed. Van hieraf kijkt u uit over het beekdal van de meanderende Aa. Een 'gewad' is een doorwaadbare plaats in de rivier. In de zomer zijn de oevers van de Aa hier bedekt met groot hoefblad.

7. Volg het pad rechtdoor, langs de rand van het landgoed. Rechts van u stroomt de Aa. Links van u ligt de duiventoren tussen de bomen. Loop dan nog 50m verder rechtdoor tot aan het informatiebord over de ruïne Seldensate, links van het pad.

U vindt hier de gerestaureerde fundamenten van het kasteeltje, waar u op eigen risico een kijkje kunt nemen. Let er daarbij op dat u geen schade toebrengt aan bebouwing, planten en dieren.

8. Na een kijkje bij de ruïne keert u om over hetzelfde pad, richting duiventoren. Het eerste pad rechts tussen twee hulststruiken voert u weer naar de binnenplaats van het poortgebouw. Loop onder de boog van het poortgebouw door en over de oprijlaan weer terug naar de toegangspoort. Dit is het eindpunt van de rondwandeling over landgoed Seldensate.

Wij hopen dat u er van heeft genoten en dat u graag nog eens terugkomt. Want deze bijzondere plaats ('seldene zate') en het heringerichte Aa-dal ernaast beloven in de toekomst alleen nog maar mooier te worden.

Tip

Wilt u dit ommetje combineren met **een wandeling door het Aa-dal** dan kunnen wij u van harte aanbevelen: **Ommetje nr. 7, Aa-dal (6,3 km)** van werkgroep Ommetjes Berlicum-Middelrode.

Zie <https://wsv-gg.nl/onze-routes/werkgroep-ommetjes-berlicum-middelrode>

Deze rondwandeling start bij dorps huis De Moerkoal in Middelrode, maar loopt ook een stukje over landgoed Seldensate, dus u kunt ook vanaf hier gemakkelijk inhaken. Eventueel is de wandeling op enkele plaatsen nog in te korten. Houdt er wel rekening mee dat delen van deze route door het Aa-dal zeer nat en modderig kunnen zijn. Waterdicht schoeisel is dan aan te bevelen.

IVN 's-Hertogenbosch organiseert regelmatig publiekswandelingen. Een ervaren natuurgids kan u dan allerlei wetenswaardigheden vertellen. Deze wandelingen zijn gratis en u hoeft zich niet vooraf aan te melden. Kijk voor data op www.ivn-s-hertogenbosch.nl op de activiteitenkalender of in de IVN activiteitenfolder. De wandelingen worden ook aangekondigd in de plaatselijke pers.

Ommetje Seldensate 1,7 km

IVN 's-Hertogenbosch, mei 2021

Kaart bron: J.W. van Aalst,
www.opentopo.nl

